

Kuuleminen asiassa / vp Hallituksen

esitys eduskunnalle laeiksi

saamelaiskäräjistä annetun lain

ja rikoslain 40 luvun 11§:n muuttamisesta

Arvoisat kuulijat,

kiitämme mahdollisuudestamme päästä kertomaan näkemyksiämme, sekä ennen kaikkea oikaisemaan väittämiä, että meitä, metsäsaamelaisia, ei olisi, tai että meidän Kemin-saamelainen kulttuurimme olisi kuollut. Me polveudumme alueen alkuperäisistä ihmisistä. Ihmisistä, jotka ovat asuttaneet aluettamme ennen valtaväestön saapumista alueelle, ennen noin 1700- lukua. Ennen valtaväestön saapumista Sodankylän aluetta asutti vain parisataa ihmistä. Näille ihmisille, sekä meille on annettu erityisoikeuksia maiden ja vesien suhteen. He ovat olleet merkittyjä verolappalaisia maa- ja henkikirjoissa. Metsäsaamelaisen kulttuurin pohjana peuranpyynti, porot, majavat ja muut turkiseläimet ovat olleet ikivanha toimeentulon lähde, joiden pyytämiseen vain saamelaisilla on ollut erityiset oikeudet.

Kemin Lappiin kuuluivat yhdeksän saamelaisten asuttamaa Lapinkylää eli Siidaa, jotka olivat: Inari, Keminkylä, Kitka, Kittilä, Kuolajärvi, Maanselkä, Peltojärvi, Sodankylä ja Sompio. Meidän perheessämme äitini on Sompion ja Keminkylän saamelaissukuja ja isä Sodankylän pohjois- osasta, Kersilön kylästä. Kersilön kylässä virtaava kitisenjoki, on ollut läpi vuosisatojen kotijokemme, sama paikka, niin kauan kuin asutushistoriaa alueella on ollut. Poroelinkeinoa harjoitamme jo yhdeksännessä polvessa samalla alueella. Meillä poronhoito on kehittynyt peuranpyyntikulttuurista, jonka kautta vahva pyyntikulttuurista eläminen onkin leimannut metsäsaamelaisuutta tähänkin päivään saakka. Poronhoito, metsästys, kalastus, marjastus, keräilytalous ja käsityöt ovat osa jokapäiväistä elämäämme tänäkin päivänä. Suvussamme on aina pidetty lapintakkeja ja muita kulttuurillemme ominaisia asusteita.

Meille on myös hyvin selvää, että olemme aina pitäneet itseämme lappalaisina, metsäsaamelaisina, jotka ovat asuttaneet samaa asuinluetta ja harjoittaneet samoja elinkeinoja vuosisatojen ajan. Identifioidumme alueen alkuperäiskansaksi, jonka tavat elää ovat pysyneet kulttuurille ominaisina vielä tänäkin päivänä. Tiedämme myös mitkä suvut alueellamme ovat muita alueen alkuperäisiä ihmisiä. Koemme, että ajatusmaailmamme luonnosta ja sen kanssa tasapainossa elämisestä nousee hyvin vahvasti



Kuvassa sukumme esivanhempi 1920-luvulla Kersilössä

esille arkipäiväisen elämän, kuten kestävän pyyntikulttuurin harjoittamisessa, vahvassa omavaraistaloudessamme, elämänuskomuksissa ja vahvan käsityökulttuurin ylläpitämisessä.

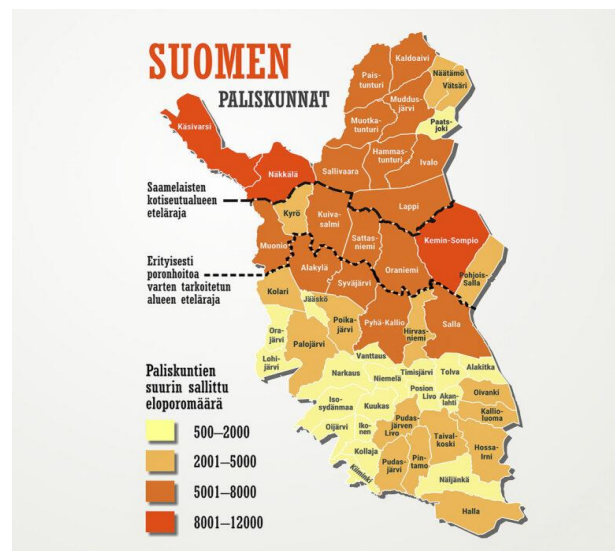
Kielen olemme menettäneet, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että kulttuurimme elää yhä vahvana ja elinvoimaisena. Vanhan Kemin-saamen sanoja löytyy sanastostamme, paikkojen nimistä, sekä poronhoitokulttuurin sanastosta merkittävästi (porojen iät, väritys, sarven mallit,). Koemme vahvaa yhteyttä kieleen, jonka olemme menettäneet, eikä mikään muu saamen kielen opiskeleminen ole meille vaihtoehto tai ratkaisu. Olemme olleet äärettömän ilahtuneita kielen elvyttämistyön pyrkimyksistä kehittää jäljelle jääneen sanaston kautta alueemme kieltä - meidän omaa kieltämme. Identiteetti ei kuitenkaan rakennu vain kieleen, vaan ajattelemmekin, että kaikki lähtee kulttuurista mihin kasvetaan. Kieli on yksi osa sitä kulttuuria, mutta se ei voi olla ainoa määrittävä tekijä.

Olemme kokeneet olemassa olevan kiistan raskaana prosessina, joka on alkanut näkyä ikävällä tavalla ympäristössämme ja elinkeinomme harjoittamisessa. Muutamina esimerkkeinä, muun muassa viime keväänä pidetyissä porotalouden hallinnon päivillä, maa- ja metsätalousministeriön laatiman tulevaisuustyöryhmän tuloksissa väläyteltiin korkeampaa eläinkohtaista tukea saamelaisalueen paliskunnille. Pidän tätä merkittävän eriarvoistavana seikkana, koska en näe mitään käytännön eroa porotalouden harjoittamismuodoissa alueidemme tai kulttuuriemme välillä.

Harjoitamme itse poronhoitoa erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella, mihin kuuluu myös saamelaiden kotiseutualue. Tähän alueeseen liittyvässä kartassa olevan rajan pohjoispuolella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää, sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Mutta jostain syystä, meidät pyritään jättämään monessa suhteessa eriarvoiseen asemaan kotiseuturajanvedon tai käräjäluetteloon kuulumattomuuden myötä myös poronhoidon oikeuksien saralla.

Poronhoidon harjoittamisen nojalla emme myöskään ole saaneet koskaan vastaavaa tukea maankäyttöisten asioiden ja omien oikeuksiemme ajamisessa, kuin mitä saamelaiskäräjät antavat saamelaispaliskunnille. Olemme joutuneet ajan saatossa useiden uusien maankäyttöisten hankkeiden paineeseen, joista muutamia mainitakseni ovat tekoaltaiden rakentaminen, voimakas metsätalous ja nykyään kaivannaisteollisuus. Olemme pyrkineet sopeutumaan ja selviämään kaikkien näiden mullistuksien keskellä. On kohtuutonta ja suoranainen vääryys, jos meiltä alueen alkuperäisiltä ihmisiltä viedään vielä historiakin ja oikeus omaan kulttuuriin.

Toinen eriarvoistavalta tuntuva uudistusajatus löytyy saamelaismatkailun ja saamenkäsitöiden parista. Se on saamelaiskäräjien halu sertifioida aidot saamelaiset käsityötuotteet ja matkailutoimijat vastuullisuus ja aitous näkökulmasta omalla merkkillään. Meille matkailu ja käsityöt ovat myös osa toimeentuloa, joten ulkopuolelle jääminen voi saattaa meidät hyvin eriarvoiseen asemaan. Muun muassa matkanjärjestäjät haluavat toimia vastuullisesti ja tällaisten merkkien kautta toiset yritykset saattavat muut eriarvoiseen asemaan. Itse ajatus on erittäin hyvä ja kannatettava, mutta sen täytyy koskea kaikkia saamelaisryhmiä.



Koemme, että Saamelaiskäräjät eivät tällä hetkellä edusta kaikkia saamelaisryhmiä, vaan pyrkii jättämään ulkopuolelle Metsäsaamelaisen historian ja kulttuurin, väittäen, että kulttuuri on kuollut. Näin asia ei kuitenkaan ole – olemme täysin elossa. Etenkin seikka, että moni citysaamelainen tuntuu etsivän juuriaan ja identiteettiään tänä päivänä, mutta meidän, joiden identiteettimme on ollut päivänselvää tähän mennessä, kyseenalaistetaan. Meille on tärkeää saada tunnustus Suomen valtiolta olemassaolostamme ja oikeudestamme omaan kulttuuriin – sen ei pitäisi olla keneltäkään pois. **Meille kuuluvat ihmisoikeudet, joissa alkuperäiskansan oikeuksista mainitaan seuraavanlaisesti: 27. artikla / Niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään (<https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/alkuperaiskansojen-oikeudet/>).**

Väitettä siitä, etteikö metsäsaamelaisuus ole yksi saamenkulttuureista ei voi kukaan kieltää tai ottaa meiltä pois. Me olemme olleet ja olemme yhä. Olisi täysin epätasa-arvoista ja eettisesti hyvin tuomittavaa viedä eteenpäin laki, jonka nojalla asetetaan yksi ryhmä täysin eriarvoiseen asemaan kulttuurin- ja elinkeinonharjoittamisen suhteen. Toivon viisautta ja ymmärrystä asian käsittelyssä, jotta kaikki ryhmät tulisivat kuulluiksi tasa-arvoisesti ja, että myös me voimme vielä uskoa Suomen olevan oikeusvaltio.

Yhteistyöterveisin,

Jenni Kaaretkoski

Jukka Kaaretkoski

